

Det korporativa systemet i Italien.

Av docenten dr Herbert Tingsten.

De s. k. korporativa idéerna, som under de senaste årtiondena fått allt större aktualitet, kunna sägas gå ut på att i modifierad form återuppliva äldre tiders i stånd- och yrkesgrupper organiserade samhällen. Sedan slutet av 1800-talet ha dessa idéer spelat en icke ringa roll i den politiska och vetenskapliga diskussionen. De ledande teoretikerna, av vilka många, såsom Durkheim, Duguit och Benoist, varit fransmän, ha hävdad vad man brukar kalla den naturliga eller organiska sociala grupperingens betydelse och velat göra denna gruppering till underlag för en ny samhällsordning eller i varje fall genomgripande konstitutionella reformer. I regel betonar

man att det främst är inom sitt yrke, såsom producent, som individen gör sociala insatser och i gemensamt intresse bindes samman med andra. Yrkesgrupperingen förklaras därför vara den riktiga utgångspunkten för bildandet av legalt erkända organisationer, som i viss mån skola ersätta staten; det göres ofta gällande, att dennas uppgifter i det moderna samhällslivet äro alltför omfattande. Fasta förband av producenter inom varje mera klart avgränsat yrkesområde (korporationer, syndikat) skulle sålunda tillerkännas vissa funktioner (lagstiftningsmakt och domsrätt i viss omfattning), som för närvarande tillkomma staten. Genom denna decentralisering skulle

det stånd, at det ej behöfwär samla större Capital Spannemål, eller i brist af låntagare, måste hafwa densamma ofrucktbar inne, så kan då, efter mogit öfwerwägande af Bolaget, antingen hwarje Års Interesse, eller någon del af sielfwa Hufwudstolen förwandlas i penningar til en Cassa, dock så, at det aldrig får wara mindre än 150 tunnor Spannemål i Magazinet, hwilken Cassa handhawes under föreståndarens gemensamma wård, på sådant sätt, at penningarna i en jernbeslagen kista med 3:ne lås och nycklar bewaras, som för Bolaget af dess Cassa köpes, och at utlåning deraf skier med sex ProCents ränta om Året, emot godkänd pant eller borgen, isynnerhet til alla delägare i Magazinet fram för någon annan, och aldra helst til dem som nödträngde äro, dock på ej mindre tid än Sex månader och ej längre tid än ett År.” (§ 7.)

Stadgandet är av gammalt datum — Lena socken år 1759 — men det följdes i stort sett oförändrat år 1830 av de ovannämnda 17

föreningarna. 16 av föreningarna beräknade 6 procent ränta och en 5 procent, och den s. k. ”Hufwudstolen”, d. v. s. den mängd spannmål, som alltid skulle finnas i magasinet, varierade mellan 60—600 tunnor.

Fram emot 1800-talet började kritiken mot magasinerna tilltaga i skärpa. Förvaltningen lämnade mycket övrigt att önska, krediten missbrukades, en del magasin lågo de facto i händerna på en eller ett par enskilda och man ansåg att föreningarna icke heller motsvarade förväntningarna beträffande deras förmåga att lindra nödåren. Trots dessa och andra bristfälligheter var man dock inte böjd att avskaffa magasinsföreningarna, ty i de fall de sköttes med omsorg och intresse visade de sig vara av stor betydelse, de lärde bonden omtänksamhet och hade hjälpt många att under svåra tider hårda ut. Delvis kommo de t. o. m. under 1800-talet att uppleva en ny renessans. Om denna sockenmagasinens sista period skall redogöras i ytterligare en artikel.

statens verksamhetsområde begränsas; då de sociala grupperna fingo självstyrelse skulle solidariteten inom dem stärkas och friktionen i deras förhållande till varandra minskas. Beslutanderätten inom yrkesgrupperna skulle utövas av representanter av de till yrket anslutna. Åt statens representation och regering skulle anförtros endast frågor av verkligt allmän betydelse; denna representation borde väljas av de olika yrkesorganisationerna, icke genom allmänna val. Många varianter av den angivna doktrinen finnas; på vissa håll har man endast velat överföra en del frågor från staten till yrkesförbanden, på andra har man räknat med att dessa förband helt skulle kunna ersätta staten. Flertalet representanter för den korporativa åskådningen ha varit strängt konservativt inriktade så tillvida som de velat bevara och befästa den nuvarande produktionsordningen, men närbesläktade tankegångar återfinnas även hos socialistiskt orienterade rörelser, såsom syndikalismen i Frankrike och Italien och gillesocialismen i England.

Vissa korporativa teoretiker ha endast tänkt sig att uppdelningen i yrken eller samhällsklasser skulle läggas till grund för representationens bildande. Man har krävt korporations-, yrkes-, klass- eller intresseval, för att nämna de mest brukliga beteckningarna. Bakom denna fordran ligger nästan undantagslöst tanken, att de förmögnare samhällsklasserna böra erhålla en i förhållande till deras antal större representation än övriga samhällsklasser; överklassen, som är uppdelad i ett relativt stort antal yrken, förutsättes skola bilda ett jämförelsevis stort antal valkorporationer och sålunda bli berättigad till ett i förhållande till klassens storlek betydande antal mandat. Då förslag om demokratisering av representationen eller någon av dess kamrar varit före har korporationsvalsprincipen därför ofta utgjort en reträttposition för den konservativa riktningen; den har inneburit ett

medel att i realiteten, om också icke till formen, bevara olikheten i rösträtt.

Mot de korporativa idéerna av mera generell syftning har man kanske framför allt anfört, att det icke är möjligt att skilja mellan frågor av betydelse endast för en yrkesgrupp och frågor av mera allmän betydelse. Statsmakten har just att söka väga de olika sociala gruppernas intressen mot varandra; under alla förhållanden kunde blott en obetydlig del av statsuppgifterna överlämnas åt yrkesförbanden och statsorganen finge samma dominerande ställning som hittills. Det har också framhållits, att de mest avgörande sociala sättningsarna, såsom mellan arbetare och arbetsgivare, icke kunna upphävas genom någon slags korporativ organisation. På förslagen om en förändring av det representativa systemet har man svarat, att i själva verket de allmänna valen, särskilt om de äro förenade med proportionell valmetod, utgöra det smidigaste medlet att få olika sociala och professionella intressen tillgodosedda och att om varje samhällsklass eller yrkesgrupp finge en bestämd andel i representationen alla politiska konflikter måste utmytna i strider om representationens sammansättning. De förslag, som framförts om korporationsval med företrädesrättigheter för vissa folkklasser, ha givetvis bemötts med allmänt demokratiska argument.

*

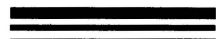
I nutida politisk diskussion utgår man, då det gäller att klarlägga den korporativa statens begrepp, ofta från det italienska systemet. Italien är i själva verket den enda större stat, som organiserats under stark påverkan av de korporativa teorierna. Likväl är, som vi skola se, det s. k. korporativa systemet i Italien i väsentliga punkter uppbyggt på ett helt annat sätt än korporatismens teoretiker tänkt sig.

Sedan fascismen under åren 1922—1925 konsoliderat sin maktställning genomförde

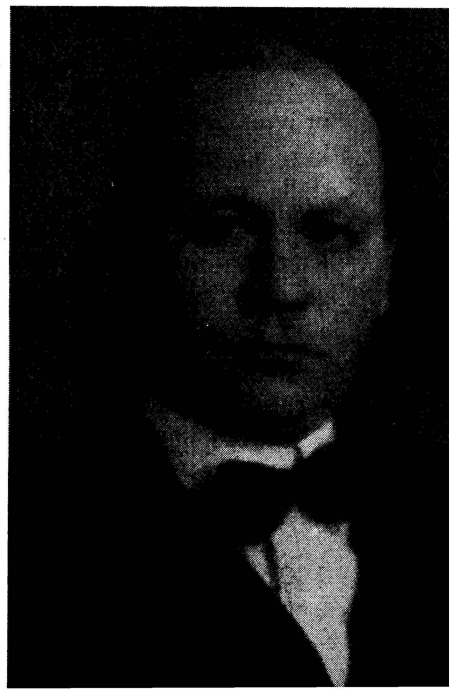
den en rad reformer av stats- och samhällsorganisationen, som i detalj reglerade och befäste den faktiskt redan upprättade diktaturen. En av de viktigaste och säkert den mest originella av dessa reformer är den korporativa lagstiftningen. Vid dess utformning medverkade korporativa teoretiker av skilda riktningar, såväl nationalister, vilka närmast kunde räknas till den extrema högern, som i arbetarrörelsen verksamma syndikalister. De första lagarna på området tillkommo 1926 och 1927; den lag som innehåller de viktigaste principiella deklARATIONERNA — ”arbetets grundlag” — är daterad den 21 april 1927. Lagstiftningen har sedermera på viktiga punkter fullständigats; senast i januari detta år antog parlamentet ett synnerligen betydelsefullt lagförslag om ytterligare utbyggnad av det korporativa systemet. Vi skola till en början behandla de tidigare lagarna, vilkas bestämmelser äro grundvalen för den organisation, som för närvarande föreligger.

Den grundläggande principen i denna lagstiftning är att fackliga organisationer, som bildats i viss ordning och uppfylla i lagen stadgade villkor, kunna få uteslutande rätt att företräda alla till facket hörande personer, även de icke till organisationen anslutna. Fackförbunden eller syndikaten indelas i tre grupper: arbetarsyndikat, arbetsgivarsyndikat och syndikat för de fria yrkena. Ett arbetarsyndikat inom ett visst yrke och inom ett visst område kan nå legalt erkännande och den därmed följande särskilda rättsställningen, om det omfattar minst en tiondel av de inom yrket och området sysselsatta arbetarna. Samma regel gäller för fackorganisationer inom de fria yrkena, t. ex. konstnärer, läkare och journalister. För ett arbetsgivarsyndikat fordras däremot, att detsamma medlemmar skola sysselsätta minst en tiondel av arbetarna inom det yrke och det område för vilket syndikatet är bildat; även bolag kunna vara medlemmar av förbundet.

Fackförbunden indelas i tre särskilda klasser; förbunden av första graden, som kallas syndikat i egentlig mening förutsättas i regel skola bildas inom en speciell yrkesgren i ett mindre område; flera yrkesgrenar av denna art kunna slås ihop till federationer, omfattande jämväl ett större territoriellt område; slutligen skall varje förband ingå i något av de stora landsförbunden, de s. k. konfederationerna. I praktiken har detta schema långt ifrån alltid följts. Stundom omfatta de lägsta förbunden utövarna av ett visst yrke inom hela landet och dessa förband äro direkt anslutna till de stora landsförbunden; i andra fall bilda federationerna de primära förbunden och några syndikat i egentlig mening finnas icke. Som exempel på hur systemet i praktiken är ordnat kunna vi ta lantarbetsgivarernas eller de självägande jordbrukarnas organisation. Jordbrukarna indelas i tre klasser: ”de som själva bruka jorden”, ”de som icke själva bruka jorden” och ”ägare av utarrenderade gårdar”. Var och en av dessa klasser bildar ett förband omfattande ett landskap. Vidare finnas landskapsförband, som omfatta alla tre klasserna; alla dessa landskapsförband ingå i lantarbetsgivarernas landsförbund. På samma sätt bilda industriarbetarna inom olika yrkes-

*Docenten, fil. dr.
Herbert Tingsten.*

grenar sammanslutningar, vilka förenas i högre landskapsförband och slutligen i ett landskapsförband.

Ursprungligen funnos tretton landsförband eller konfederationer. Sex förband företråda arbetsgivarna och sex arbetarna. Arbetsgivare och arbetare fördelas härvid på följande näringsgrenar: jordbruk: industri, handel, sjö- och lufttransport, lantransport och inkomststatlig sjöfart, bankväsen. Den trettonde konfederationen bildas av de till fria yrken anslutna. För några år sedan tillkom ytterligare en konfederation, som, liksom de fria yrkenas, intar en mellanställning; den omfattar småhandlare och hantverkare samt vissa närstående grupper. Tidigare hade dessa grupper tillhört de olika arbetsgivarorganisationerna.

Den viktigaste uppgiften för flertalet organisationer är att avsluta arbetsavtal. "Det legalt erkända och statlig kontroll underkastade fackförbundet har rätt att på av lagen fastställt sätt representera alla arbetsgivare eller arbetare inom vederbörande yrkesområde och att gentemot staten och andra fackförband företråda deras intressen, att avsluta bindande kollektivavtal för alla till yrket hörande och av dem upptaga avgifter", stadgas i arbetets grundlag. Kollektivavtal äro obligatoriska och kunna endast slutas av de statligt erkända organisationerna. Det förutsättes att dylika avtal i regel skola avslutas av de lägre förbanden, men de högre förbanden ha prövningsrätt gentemot de lägres beslut och kunna, om det anses behöfligt, träda i deras ställe vid avtalsförhandlingarna. Vidare ha fackförbanden vissa befogenheter när det gäller rätten att utöva vederbörande yrke, i fråga om välfärdsanordningar av olika slag o. s. v. Även då det gäller fastställande av taxor och priser ha förbanden kunnat besluta eller i varje fall utöva inflytande.

Då den korporativa lagstiftningen genomfördes hade redan på en rad olika områden yrkesorganisationer bildats under fascistisk

ledning och under de närmast följande åren bedrevs ett energiskt arbete för att inom alla yrken få fascistiska organisationer till stånd. Den nya lagstiftningen tillämpades nu på så sätt, att endast av fascisterna ledda eller i varje fall fascistiskt orienterade förband erhöles statligt erkännande. På sätt och vis kan denna tillämpning sägas vara förutsedd i lagen, ty enligt denna måste de styrande inom ett syndikat vara av "klart nationellt sinnelag". Det legala erkännandet meddelades av prefekten (landshövdingen) eller chefen för det korporationsministerium, som inrättades för att leda eller kontrollera de nya organisationerna. De socialistiska och katolska fackförbund, som ännu vid de nya lagarnas tillkomst funnos, ha sedermera undertryckts, och de fascistiska förbanden ha sålunda blivit fullkomligt dominerande. Det förtjänar i detta sammanhang nämnas, att enligt arbetets grundlag arbetsgivarna äro skyldiga att vid anställande av nya arbetare lämna företräde åt medlemmar av det fascistiska partiet och de fascistiska förbunden; det är alltså en direkt fördel att tillhöra dessa förbund.

Redan det sagda visar att det fascistiska parti, som behärskar den italienska staten, helt tagit ledningen öven på detta område. De italienska syndikaten äro icke fria sammanslutningar utan kunna närmast betraktas som organ för den fascistiska diktaturen. Genom den nya lagstiftningen fingo de fascistiska organisationerna rättslig monopolställning, de blevo företrädare för alla till de skilda yrkesgrenarna anslutna, kunde avsluta avtal för dessas räkning, upptaga avgifter av dem och över huvud i fråga om arbetsförhållanden handla å deras vägnar.

Statens ledning av fackförbunden har emellertid säkerställts även på annat sätt. I spetsen för varje förband står en ordförande, "som leder det, representerar det och är ansvarig för dess handlande". I princip tillkommer beslutanderätten denne ordförande. Vid hans

sida finnes visserligen ett råd, men detta har endast konsultativ befogenhet. Ordföranden och rådet väljas visserligen i allmänhet, vare sig direkt eller indirekt, av förbundets medlemmar, men valet av ordförande blir ogiltigt, om det ej bekräftas av statlig myndighet — landshövdingen i en provins, korporationsministern eller regeringen — ordföranden kan genom statligt beslut avsättas och ersättas av en regeringskommissarie och råden kunna i motsvarande ordning upplösas. I sista hand kan t. o. m. ett fackförbund utan vidare fråntagas sina i lagen stadgade befogenheter. Härtill kommer, att ledningen i praktiken koncentrerats till de högre förbanden, som stå i direkt förbindelse med regeringen och korporationsministern; ofta äro de lägsta förbanden att betrakta endast som lokalavdelningar av de högre och utöva överhuvud taget ingen beslutanderätt. Den statliga kontrollen är alltså så fullständig som gärna kan tänkas; åtminstone de högre förbandens ledare kunna närmast betraktas som statsämbetsmän.

Inträde i en fackorganisation är i princip fritt för varje italiensk medborgare som fyllt aderton år och är yrkesutövare inom organisationens verksamhetsområde; en person, som är yrkesutövare inom flera områden, kan tillhöra flera fackförbund, även ett arbetsgivare- och ett arbetareförbund. Det fordras också att vederbörande skall ha visat "ett gott moraliskt och politiskt uppförande ur nationell synpunkt". Faktiskt ha endast en mindre del av samtliga producenter ingått i fackförbunden. I slutet av 1932 voro omkring 3,500,000, d. v. s. omkring en fjärdedel av samtliga yrkesutövare medlemmar av förbunden. De icke organiserade yrkesutövarna äro, såsom av det föregående framgår, skyldiga att arbeta på av förbandsledningen bestämda villkor och att betala de stadgade avgifterna, men de ha ingen som helst legal möjlighet att öva inflytande på organisationens politik.

Den nya lagstiftningen medför att alla förhandlingar om arbetsavtal skötas av personer, vilkas ställning är helt beroende av de statliga myndigheterna och som tillhöra eller åtminstone stå i nära förbindelse med det fascistiska parti som behärskar hela förvaltningsapparat. Under sådana förhållanden och då strejker och lockouter äro straffbelagda, är det givet att de flesta arbetstvister lösas utan större svårigheter. Skilda meningar kunna visserligen göra sig gällande — att motsättningar mellan arbetare och arbetsgivare förekomma här liksom på andra håll är uppenbart — men genom inskridanden från stats- eller partiledningens sida kan alltid en lösning framtvingas; det är att märka att, om de kontrakterande lägre förbanden icke kunna ena sig, de högre förbanden skola söka lösa tvisten, och att de högsta förbanden stå i omedelbar förbindelse med korporationsministern och regeringen. I sista hand skall avgörandet träffas av särskild arbetsdomstol, men denna har hittills endast vid ett fåtal tillfällen trätt i funktion för att lösa kollektivavtalstvister; regeringen har i allmänhet funnit det lämpligare att anlita politiska direktiv än judiciella avgöranden.

De allmänna reglerna om fackförbund gälla icke statsanställda. En del ämbetsmän få överhuvud icke bilda fackorganisationer, så t. ex. domare och militärer. Andra statstjänstemän, såsom de i kommunikationsväsendet anställda, kunna visserligen bilda fackförbund, men dessa ha inga befogenheter vid slutande av arbetsavtal och stå i än högre grad än de vanliga förbunden under statlig ledning.

Det bör också nämnas att den berörda lagstiftningen icke innefattar några bestämmelser om organisationer för tillvaratagande av konsumenternas intressen. Det gjordes tidigt gällande att dylika organisationer borde upprättas för att medverka t. ex. vid förhandlingar av betydelse för prisbildningen; de re-

dan bestående konsumtionsföreningarna kunde, ansågs det, härvid tjänstgöra som grundval.

Sedan 1928 ha fackförbunden även rätt att medverka vid val till en av representationens båda kamrar, deputeradekammaren. Enligt en detta år antagen lag äga landskonfederationernas råd att föreslå kandidater till dessa val. Tillsammans kunna åttahundra namn framföras av landsförbunden. Arbetsgivare- och arbetareorganisationerna inom olika områden föreslå härvid lika många kandidater. Så kunna inom jordbruket arbetsgivarna och arbetarna framföra vardera 96 namn; inom industrien är motsvarande namn 80, inom handeln 48, inom sjö- och lufttransportväsendet 40, inom lantransportväsendet 32 och inom bankväsendet 24. Vidare ha de fria yrkenas och — enligt senare antagen lag — handlandenas och hantverkarnas landsförband rätt att nominera kandidater. Ytterligare 200 kandidater föreslås av andra organisationer, såsom statstjänstemännens föreningar. Det bör observeras, att antalet kandidater alltså icke står i proportion till antalet medlemmar inom organisationerna och de sociala klassernas storlek; arbetsgivarorganisationerna, som representera långt färre yrkesutövare än arbetsorganisationerna, få framföra lika många kandidater som dessa, och över huvud äga de besuttna folkklasserna i förhållande till sitt antal långt större rättigheter än de obesuttna. Härtill kommer, att de av olika organisationer framförda valförslagen icke äro avgörande vid kandidatlistornas uppgörande. Valförslagen skola nämligen granskas av den fascistiska partiledningen, fascismens stora råd, och detta råd uppgör, utan att vara bundet av valförslagen, en lista på 400 kandidater. "Vallet" består i en folkomröstning rörande den av rådet uppgjorda listan. I realiteten kan detta system sägas innebära att partiledningen, vilken praktiskt taget är identisk med rege-

ringen, utser ledamöter av deputeradekammaren.

*

Då den refererade lagstiftningen genomfördes utgick man från att de av arbetare och arbetsgivare bildade organisationerna skulle sammanföras i gemensamma förbund, som sålunda skulle representera de skilda yrkesgrupperna utan uppdelning i företagare och anställda. I sista hand skulle dessa förbund sammanslås till en rad korporationer, företrädande skilda sidor av landets ekonomiska liv. Korporationerna skulle utöva ledning eller kontroll i olika hänseenden, såsom när det gällde att bilägga arbetstvister och att ordna arbetsförmedlingen, och framförallt skulle de verka för en rationell reglering av produktionen. Korporationerna skulle i än högre grad än de förut berörda fackorganisationerna kontrolleras eller styras av statliga myndigheter; genom deras inrättande skulle alltså möjligheterna att dirigera näringslivet fullständigas. Det är dessa bestämmelser, som givit den fackliga lagstiftningen i Italien dess namn. Det korporativa systemet i egentlig mening, som framför allt propagerades av fascistiska arbetareledare, har emellertid icke genomförts. De tillämpningsföreskrifter, som enligt lagstiftningen 1926—1927 fordrades för att upprätta och reglera korporationerna, ha icke blivit utfärdade, och lagstiftningen har alltså på denna punkt stannat på pappret. En del anordningar, som kunna sägas förbereda införandet av ett verkligt korporativt system, ha likväl beslutats, och för ett par månader sedan antogs en lag, som tydligen är avsedd att bilda utgångspunkten för en definitiv korporativ organisation.

Sålunda tillkommo under 1920-talets sista år s. k. intersyndikala kommittéer, i vilka representanter för såväl arbetsgivarna som arbetarna inom vederbörande yrkesområde fingo

plats. Dessa kommittéer, i vilka fascistiska partitjänstemän alltid tjänstgjort som ordförande, ha särskilt varit verksamma vid fastställande av maximipriser. En intersyndikal kommitté, med fascistiska partiets generalsekreterare som ordförande och omfattande bl. a. representanter för de nationella konfederationerna, har övervakat de lokala kommittéernas verksamhet.

Vidare gavs genom på våren 1930 beslutade lagar bestämmelser om en nationell korporativ representation, det nationella korporationsrådet. Detta råd, i vilket regeringschefen är ordförande, består av ett antal ämbetsmän och partitjänstemän samt representanter för konfederationerna och vissa andra samman slutningar, bl. a. de kooperativa föreningarna; antalet medlemmar är ungefär 150. Rådets funktioner äro mycket obestämt angivna. I det hela synes man förutsätta, att rådet skall tjänstgöra som rådgivare i fråga om den ekonomiska politiken över huvud och särskilt koordinera de olika fackorganisationernas verksamhet; rådet kan av fackförbunden bemyndigas att övertaga vissa av dessas funktioner. Rådet är i allt underkastat regeringens ledning, det kan icke fatta något bindande beslut utan regeringens godkännande. Rådet har hittills endast haft få och korta sammanträden, varvid regeringsinitiativen helt dominerat dagordningen.

I januari detta år framlades och antogs ett lagförslag, som syftar till en mera fullständig korporativ organisation. Den nya lagen är visserligen, som de flesta fascistiska lagar, ytterligt allmänt och oklart skriven, och det förutsattes, att den i en rad väsentliga punkter skall kompletteras genom regeringsförordningar, men av dess bestämmelser och av regeringschefens yttrande i den parlamentariska debatten kunna dock vissa allmänna slutsatser dragas angående den tilltänkta nyregleringens karaktär. Korporationer, företrädande en viss eller vissa yrkesgrenar i deras helhet, kunna

upprättas genom beslut av regeringschefen. Denne bestämmer också om korporationernas sammansättning; korporationerna skola emellertid enligt Mussolinis uttalanden bestå av representanter för statsförvaltningen, det fascistiska partiet, företagarna, arbetarna och teknikerna. De nya organen skola icke blott fylla de uppgifter, som enligt lagstiftningen 1926—1927 tillämnades dem, utan kunna även uppgöra allmänna arbetsplaner för produktionen; korporationen betecknas som ett "medel att under statens ledning åstadkomma en fullständig organisk och enhetlig reglering av alla produktionskrafter för att öka nationalförmögenheten, statens politiska makt och det italienska folkets välfärd". Bl. a. kunna korporationerna utarbeta normer för reglering av näringslivet och uppgöra förslag till bestämmelser om taxor och priser på olika områden. Korporationerna ha likväl endast rådgivande kompetens; deras förslag skola underställas det nationella korporationsrådet och godkännas av regeringschefen. Korporationerna få alltså närmast karaktären av ekonomiska råd för olika produktionsgrenar, som ha att biträda regeringen genom utredningar och förslag.

Den italienska lagstiftningen ger tydligen, redan innan 1934 års lag trätt i tillämpning, regeringen praktiskt taget obegränsad rätt att ingripa i och reglera näringslivet; då den nya lagen träder i funktion får den fascistiska diktaturen dock ett nytt och smidigt instrument till sitt förfogande. De organisatoriska betingelserna för planhushållning och t. o. m. för ett slags statssocialism föreligga. Det bör betonas, att fascismen likväl starkt hävdar det privata initiativets värde; i arbetets grundlag heter det, att staten skall ingripa i den ekonomiska produktionen endast då det privata initiativet saknas eller icke leder till tillräckliga resultat eller då statens politiska intressen står på spel. Någon allmän plan för statens reglerande verksamhet har icke utformats;

Internationell revy.

Antonio Vergnanini ur tiden.

Den italienske kooperatören Antonio Vergnanini avled den 11 april i Rom. Vergnanini var mera känd för den närmast föregående generationen av kooperatörer, men han har varit verksam som kooperativ publicist och skriftställare in i det sista. "Cavaliere" Vergnanini — han tillhörde en adlig familj från Emilien i norra Italien — var under många år den italienska konsumentkooperationens egentlige ledare och generalsekreterare för den konsumentkooperativa centralorganisationen Lega Nazionale della Cooperativa, men när denna efter den fascistiska revolutionen upplöstes och efterträddes av de fascistiska organisationerna Ente Nazionale della Cooperazione och L'Ente Centrale Approvvigionamenti delle Cooperative Italiane di Consumo, fanns ej längre någon plats för Vergnanini som organisatör och ledare inom italiensk kooperation. Efter 1924 har han levat i Italien som skriftställare och privatman. Han har under dessa år intagit en så fri och självständig hållning gentemot den fascistiska regimen som det va-

rit honom möjligt. Från början starkt kritiskt inställd har han emellertid på senare år mer och givit uttryck för en viss tro på möjligheten att sammansmälta korporationsidéerna med kooperationens tankebyggnad. I det nummer av Internationella kooperativa alliansens tidskrift, som bringar nyheten om hans död, finnes också hans sista artikel inför internationellt forum, vari han säger, att "fascismen inger mycket stora framtidsförhoppningar ifråga om det sociala livets ordnande" och anser sig med åren kunna urskilja "mera och mera av den gamle socialförkämpan" hos Mussolini. Det blev honom emellertid ej förunnat att leva ytterligare några för att med egna ögon se, i vad mån dessa förhoppningar komma att infrias eller mötas av besvikelse. Säkerligen skulle han själv livligt ha önskat, att så kunde ha blivit fallet, ty han var vid sin bortgång vid full hälsa och i besittning av full andlig och fysisk vigör trots sina 73 år.

Vergnanini föddes i Emilien och blev efter universitetsstudier i Turin och Bologna

statsmyndigheternas direkta eller indirekta ingripande har skett från fall till fall och dikterats av vad man för ögonblicket funnit nyttigast. I det tal med vilket Mussolini framlade den nya korporationslagen i senaten i januari detta år betonades också uttryckligen, att någon genomförd planhushållning icke vore avsedd utan att statsingripandet skall äga karaktären av ett av speciella skäl betingat undantag.

*

Det korporativa systemet i Italien skiljer sig, såsom synes, i avgörande punkter från de organisationsformer, som anbefallts av de korporativa teoretikerna. De italienska fackförbunden äro icke fritt bildade utan ha uppbyggt under ledning av det i staten härskande partiet, de omfatta endast en bråkdel av samtliga yrkesutövare, deras uppträdande dirigeras eller kontrolleras i varje detalj av stat-

liga myndigheter. Det är här icke fråga om fri samverkan mellan olika yrkesgrupper utan om *en statlig tvångsordning*. Hela den gällande lagstiftningen framstår i första rummet som ett instrument för regeringens maktutövning, den fulländar den fascistiska diktaturen.

Kännetecknande för detta system är också tendensen att bevara den nuvarande sociala uppdelningen i huvudsak orubbad. Arbetsgivarna äro, trots sin fåtalighet, över allt lika starkt representerade som arbetarna; särskilt betecknande är att bestämmelserna om val till deputeradekammaren i hög grad gynna de beuttna folkklasserna. Den existerande samhällsordningen har stabiliserats under fascistisk ledning. Det ekonomiska motsatsförhållandet mellan olika samhällsklasser har icke upphävts, men man har genomfört anordningar, som hindra motsättningarna att komma till uttryck.